

ВИСНОВОК
ПРО НАУКОВУ НОВИЗНУ, ТЕОРЕТИЧНЕ ТА ПРАКТИЧНЕ
ЗНАЧЕННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ДИСЕРТАЦІЇ

Ганаги Ольги Юріївни

«Когнітивний ресурс кіберспортсмена як чинник спортивного
вдосконалення» на здобуття ступеня доктора філософії
з галузі знань 01 Освіта/ Педагогіка
за спеціальністю 017 Фізична культура і спорт

У відповідності до п. 11 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44 на кафедрі психології і педагогіки Національного університету фізичного виховання і спорту України 19 березня 2025 року Ганаги О. Ю. було проведено публічну презентацію наукових результатів дисертації на тему: «Когнітивний ресурс кіберспортсмена як чинник спортивного вдосконалення» та її обговорення (науковий керівник – кандидат педагогічних наук, професор Петровська Тетяна Валентинівна).

За результатами проведення публічної презентації та обговорення дисертації на засіданні кафедри психології і педагогіки було прийнято рішення надати здобувачу Ганазі О. Ю. позитивний висновок про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації.

ВИСНОВОК

Актуальність теми дисертації. Актуальність теми дисертації зумовлена швидким зростанням популярності кіберспорту в усьому світі та підвищенням вимог до когнітивної сфери гравців, яку формують такі процеси, як увага, мислення, пам'ять, швидкість обробки інформації, сприйняття та уява. Кіберспортивна діяльність вимагає від спортсменів швидкого ухвалення рішень, здатності до багатозадачності, гнучкості мислення та високого рівня концентрації за мінімальних часових інтервалів, що, у свою чергу, потребує розвитку відповідних когнітивних навичок. Посилення конкурентної боротьби на світовій кіберспортивній арені вимагає впровадження науково

обґрунтованих підходів до підготовки гравців, які передбачають удосконалення саме когнітивного ресурсу.

Попри велику кількість публікацій про фізичні та техніко-тактичні аспекти тренувального процесу кіберспортсменів, у науковому дискурсі відчувається брак комплексних досліджень, присвячених питанням системних досліджень когнітивного ресурсу й впровадженню спеціалізованих методик його розвитку. Сучасні дослідження підтверджують, що саме когнітивний компонент забезпечує кіберспортсмену можливість оперативної адаптації до динамічних умов гри та ефективного протистояння суперникам на високому рівні.

Оскільки затребуваність кіберспорту як окремої спортивної дисципліни невпинно зростає, з'являється нагальна потреба у формуванні науково-методичної бази, що ґрунтується на доказових даних і враховує специфіку психофізіологічного навантаження. Вивчення механізмів розвитку когнітивного ресурсу дасть змогу вдосконалити тренувальні протоколи, підвищити конкурентоспроможність вітчизняних кіберспортсменів на міжнародній арені та збагатити спортивну психологію новими науково обґрунтованими знаннями. Поглиблене дослідження когнітивного ресурсу в кіберспорті має важливе значення як для наукового прогресу галузі, так і для практичного забезпечення високих результатів у змагальній діяльності.

Представлена дисертаційна робота Ганаги О. Ю. присвячена дослідженню когнітивного ресурсу кіберспортсменів як чинника спортивного вдосконалення та передбачає розробку тренінгової програми, спрямованої на розвиток і корекцію ключових когнітивних процесів для підвищення результативності змагальної діяльності.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційна робота виконана відповідно до Плану науково-дослідної роботи Національного університету фізичного виховання і спорту України на 2021-2025 рр., згідно з темою кафедри психології і педагогіки 2.9 «Мобілізація особистісного ресурсу суб'єктів спортивної діяльності засобами психолого-педагогічного супроводу» (номер державної реєстрації 0121U108290), керівник теми – кандидат педагогічних наук, професор Петровська Т. В. Автор – співвиконавець теми. Внесок здобувача полягає в узагальненні теоретичних положень та практичного досвіду щодо визначення впливу когнітивного

ресурсу на спортивне вдосконалення кіберспортсменів, розробці теоретичної моделі когнітивної сфери гравців у кіберспорті та визначенні основних когнітивних характеристик, які детермінують спортивну ефективність гравців у кіберспорті. Також здобувачем розроблено та перевірено тренінгову програму, спрямовану на розвиток та корекцію когнітивного ресурсу кіберспортсменів.

Наукова новизна одержаних наукових результатів полягає в тому, що в роботі:

- вперше розроблено, науково обґрунтовано та апробовано тренінгову програму розвитку когнітивного ресурсу кіберспортсменів, що охоплює ключові компоненти уваги, мислення, пам'яті, сприйняття й уяви та сприяє підвищенню ефективності спортивної діяльності;
- сформовано й обґрунтовано теоретичну модель когнітивної сфери кіберспортсмена, в якій систематизовано провідні когнітивні характеристики (стратегічне, логічне та аналітичне мислення, концентрація та переключення уваги, оперативна й короткочасна пам'ять, творча уява, зорове й аудіальне сприйняття) як детермінанти досягнення високих результатів;
- визначено оптимальні рівні розвитку когнітивних характеристик кіберспортсмена, що дає змогу прогнозувати успішність у змагальній діяльності та вибудовувати індивідуалізовані програми підготовки;
- виявлено особливості когнітивних процесів (увага, мислення, пам'ять, сприйняття, уява) у спортсменів із різною залученістю до комп'ютерних ігор, що дало змогу визначити взаємозв'язок рівня підготовленості в кіберспорті з властивостями когнітивної сфери, а також обґрунтовано позитивний вплив поєднання комп'ютерних ігор із фізичною активністю на когнітивні здібності студентської молоді, що виявляється у підвищенні рівня уваги, оперативного мислення та швидкості ухвалення рішень;
- розроблено й уточнено оціночні критерії функціонального стану центральної та нервово-м'язової системи (у межах тестування реакції на рухомий об'єкт та теплінг-тесту), які можуть слугувати базою для експрес-діагностики та подальшого моніторингу когнітивних і фізіологічних показників гравця.
- виявлено специфічний вплив комп'ютерних ігор на динамічну м'язову витривалість кистей, насамперед домінантної руки гравця, а також визначено

прояви та зв'язки психологічних характеристик і психофізіологічних властивостей кіберспортсменів із різними показниками спортивної ефективності. Встановлено, що вищий рівень динамічної м'язової витривалості (ДМВ) субдомінантної руки й менша функціональна асиметрія корелюють із кращими результатами у швидкості переробки інформації, що засвідчує важливість комплексного розвитку когнітивних і фізіологічних чинників у підготовці кіберспортсменів;

– визначено специфіку впливу стилю життя та поєднання ігрової діяльності з фізичною активністю на когнітивну сферу й психофізіологічні характеристики кіберспортсменів; встановлено тенденцію до вищих показників концентрації уваги у гравців, які поєднують комп'ютерні ігри з достатнім рівнем фізичної активності;

– доповнено дані щодо особливостей кіберспортивних дисциплін (CS, League of Legends, Dota2), що дає підстави для подальшого вдосконалення спеціалізованих тренувальних програм, розроблених із урахуванням когнітивних і психофізіологічних вимог кожного напрямку.

Практичне значення дослідження полягає в обґрунтуванні впливу розвитку когнітивної сфери особистості на результативність у спортивній діяльності кіберспортсменів. На основі отриманих результатів розроблені рекомендації для використання у роботі спортивного психолога та тренера, а також для формування навичок самокорекції та самоконтролю кіберспортсменів. Ці рекомендації спрямовані на удосконалення когнітивного ресурсу гравців, що дозволяє підвищити їхню ефективність у тренувальному процесі та змагальній діяльності.

Теоретичне значення отриманих результатів полягає в тому, що аналіз когнітивних процесів у кіберспорті дав змогу узагальнити й систематизувати наукові уявлення про когнітивний ресурс та його роль у спортивному вдосконаленні кіберспортсменів. Запропонований системний підхід до вивчення когнітивного ресурсу сприяв розробленню теоретичної моделі, яка пояснює взаємозв'язок між когнітивними характеристиками та результативністю гравців.

Основні положення дослідження можуть бути використані як підґрунтя для подальших наукових розвідок в площині когнітивної психології кіберспорту, а також для розроблення методичних рекомендацій із психологічної підготовки гравців. Отримані результати можуть бути інтегровані в освітній процес із підготовки фахівців у галузі спортивної психології та застосовані на практиці тренерами й психологами, які працюють із кіберспортсменами.

Ступінь обґрунтованості і достовірності наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації. Наукові положення, висновки та практичні рекомендації, що висвітлені у дисертаційній роботі, повною мірою відповідають меті і завданням та обґрунтовані наведеними даними згідно з результатами дослідження. Розв'язання поставлених у роботі завдань супроводжується використанням комплексу взаємозв'язаних сучасних валідних методів дослідження.

Отримані результати дослідження базуються на достатньому фактичному матеріалі, що цілком забезпечує належну достовірність і обґрунтованість основних наукових положень дисертаційної роботи та сформульованих у ній висновків. Ступінь вірогідності отриманих кількісних даних забезпечений значним обсягом дослідження, кількістю випробовуваних, отриманими цифровими даними, використанням у роботі сучасних методів дослідження та застосуванням адекватних методів математичного опрацювання матеріалів.

Повнота викладення матеріалів дисертації в опублікованих працях. Основні наукові положення дисертації опубліковано в наукових журналах та представлено в тезах на науково-практичних конференціях різного рівня. В опублікованих наукових працях зі співавторами дисертант самостійно виконав експериментальну частину дослідження та проаналізував отримані результати.

Наукові результати дисертації висвітлені в 20 наукових публікаціях: 4 статті у наукових виданнях з переліку наукових фахових видань України, одне з яких проіндексоване у базі даних Scopus (Q4), 2 статті у періодичному науковому виданні Польщі, проіндексованому в базі даних Scopus (Q4); 13 публікацій апробаційного характеру; 1 публікація додатково відображає наукові результати дисертації.

Апробація результатів дисертації. Основні положення дисертаційної роботи представлені на міжнародних та всеукраїнських конференціях: Міжнародний науковий конгрес «Спорт. Олімпізм. Здоров'я» (Молдова, 16-18 вересня 2021 р.), IV Всеукраїнська наукова електронна конференція «Актуальні

проблеми психолого-педагогічного супроводу та розвитку суб'єктів спортивної діяльності» (Київ, 29 жовтня 2021 р.), XV Міжнародна конференція молодих вчених «Молодь та олімпійський рух» (Київ, 16 вересня 2022 р.), XV Міжнародна наукова конференція «Технології збереження здоров'я реабілітація і фізична терапія» (Харків, 20 жовтня 2022 р.), Матеріали V Всеукраїнська наукова електронна конференція «Актуальні проблеми психолого-педагогічного супроводу та розвитку суб'єктів спортивної діяльності» (Київ, 28 жовтня 2022 р.), VI Всеукраїнська електронна науково-практична конференція з міжнародною участю «Інноваційні та інформаційні технології у фізичній культурі, спорті, фізичній терапії та ерготерапії» (Київ, 31 травня 2023 р.), VI Всеукраїнська наукова електронна конференція «Актуальні проблеми психолого-педагогічного супроводу та розвитку суб'єктів спортивної діяльності» (Київ, 26 жовтня 2023 р.), XVI Міжнародна конференція молодих вчених «Молодь та олімпійський рух» (Київ, 29 червня 2023 р.), XVII Міжнародна конференція молодих вчених «Молодь та олімпійський рух» (Київ, 7 травня 2024 р.), Всеукраїнський круглий стіл приуроченого відзначення Дня науки в Україні та Всесвітнього дня Руху заради здоров'я «Рух для здоров'я— наука майбутнього» (Чернівці, 13 травня 2024 р.), VII Всеукраїнська наукова електронна конференція «Актуальні проблеми психолого-педагогічного супроводу та розвитку суб'єктів спортивної діяльності» (Київ, 29 жовтня 2024 р.).

Конкретний особистий внесок дисертанта в одержання наукових результатів, що виносяться на захист. Мету та завдання дослідження було сформульовано із науковим керівником. Автором самостійно узагальнено та систематизовано теоретичні положення та практичний досвід щодо визначення впливу когнітивного ресурсу на спортивне вдосконалення кіберспортсменів, Автором самостійно обґрунтовано теоретичну модель когнітивної сфери особистості кіберспортсмена. Дисертантом самостійно розроблено програму досліджень, підібрано адекватні методи та методики дослідження.

Автор самостійно провів дослідження, сформулював висновки, практичні рекомендації та розробив тренінгову програму для розвитку та корекції когнітивного ресурсу кіберспортсменів, що сприяє підвищенню їхньої спортивної ефективності.

Всі розділи власних досліджень, висновки та аналіз отриманих результатів дисертації оформлені автором самостійно. Здобувачем сформульовано висновки, які повністю відповідають поставленим завданням.

Оцінка мови та стилю дисертації. Дисертацію викладено грамотною українською мовою. Структура дисертації та стиль її подання відповідають вимогам МОН України. Побудова – логічна. Адекватно використано наукові терміни. Цифровий матеріал структуровано в таблицях та рисунках, що полегшує сприйняття змісту матеріалу, представленого в розділах.

Відповідність змісту дисертації спеціальності, за якою вона подається до захисту. Дисертаційна робота Ганаги О. Ю. на тему: «Когнітивний ресурс кіберспортсмена як чинник спортивного вдосконалення» є завершеним науковим дослідженням і за змістом повністю відповідає спеціальності 017 Фізична культура і спорт.

Рекомендація дисертації до захисту. Розглянувши дисертацію Ганаги О. Ю. на тему: «Когнітивний ресурс кіберспортсмена як чинник спортивного вдосконалення» та наукові публікації за темою дисертації, визначивши особистий внесок у всіх зарахованих за темою дисертації наукових публікаціях, опублікованих зі співавторами, а також за результатами публічної презентації здобувачем наукових результатів дисертації та її обговорення вважаємо, що робота є актуальною, виконана здобувачем ступеня доктора філософії особисто, являє собою повністю завершену наукову працю, під час підготовки якої застосовувалися сучасні методи досліджень, має наукову новизну, практичне значення, містить нові науково обґрунтовані результати проведених здобувачем досліджень, адекватна поставленій меті та містить висновки, які відповідають завданням. Було проведено метрологічну експертизу дисертаційного дослідження. У роботі відсутні порушення академічної доброчесності. Дисертаційна робота повністю відповідає вимогам, передбаченим пп. 6–7 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44, що висуваються до дисертацій на здобуття ступеня доктора філософії, та рекомендується до захисту з метою присудження здобувачу Ганазі О. Ю.

ступеня доктора філософії з галузі знань 01 Освіта/ Педагогіка за спеціальністю 017 Фізична культура і спорт.

Комісія рекомендує ректору НУФВСУ утворити спеціалізовану вчену раду для розгляду та проведення разового захисту дисертації Ганаги О. Ю. з метою присудження їй ступеня доктора філософії у такому складі:

голова спеціалізованої вченої ради: Шинкарук Оксана Анатоліївна, доктор наук з фізичного виховання і спорту, професор, проректор з навчально-методичної роботи Національного університету фізичного виховання і спорту України;

рецензент: Бишевець Наталія Григорівна, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри кіберспорту та інформаційних технологій Національного університету фізичного виховання і спорту України;

рецензент: Коробейнікова Леся Григорівна, доктор біологічних наук, професор, професор кафедри спортивних єдиноборств та силових видів спорту Національного університету фізичного виховання і спорту України;

опонент: Козіна Жаннета Леонідівна, доктор наук з фізичного виховання і спорту, професор, завідувач кафедри олімпійського і професійного спорту, спортивних ігор та туризму Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди;

опонент: Пятисоцька Світлана Сергіївна, кандидат наук з фізичного виховання та спорту, доцент, доцент кафедри інформатики та біомеханіки Харківської державної академії фізичної культури.

Висновок підготувала комісія у складі

д.фіз.вих., професор

д.б.н., професор

к.пед.н., доцент

Голова засідання,

к.пед.н., доцент

Оксана ШИНКАРУК

Леся КОРОБЕЙНІКОВА

Наталія БИШЕВЕЦЬ

Тетяна БУЛГАКОВА

Підписи Шинкарук О., Коробейнікової Л., Бишевець Н., Булгакової Т. засвідчую

Начальник
відділу кадрів

